

особливості їх вдачі, мовлення, надаючи їм схвальної оцінки, як наприклад: «... ходив згорблений від радикуліту, але *мав ясну голову і завжди посміхався*» [3, с. 326]; «*Сподіваюсь, у мене легка рука, – схилив голову Кондратюк*» [4, с. 208]; «*Весела, мрійлива, романтична натура і водночас дуже бойова, яка по гостре слово до батька не бігає*» [2, с.12].

Отже, у сучасній українській прозі яскравим засобом стилізації розмовності є фразеологізми, за допомогою яких письменники відтворюють усномовну стихію повсякденного спілкування, передаючи особливості мовлення, характер персонажа, зображуючи його зовнішній вигляд, внутрішній стан, що завжди супроводжується позитивною чи негативною оцінкою.

Список літератури

1. Вільчинський О. К. Криївка. Харків: Фоліо, 2011. 219 с.
2. Вільчинський О. К. У степу під Авдіївкою. Харків: Фоліо, 2018. 187 с.
3. Даниленко В. Грози над Туровцем: родинні хроніки. Львів: Піраміда, 2014. 370 с.
4. Даниленко В. Кохання в стилі бароко. Львів: Піраміда, 2011. 254 с.
5. Даниленко В. Тіні в маєтку Тарновських: повісті. Львів: Піраміда, 2012. 180 с.
6. Ткаченко Т. В. Засоби стилізації розмовності в прозі Михайла Стельмаха: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 Київ, 2006. 20 с.

УДК 811.111:811.161.2-115]:355.4(470:477)”2022/

Ірина Шуляк,
кандидат філологічних новин,
викладач кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
i.m.shuliak@gmail.com

**АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІ МОВНІ КОНТАКТИ У СУЧАСНІЙ
НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Зміни в українському суспільстві як результат нових історичних та геополітичних умов існування суверенної держави у справедливій оборонній війні України проти агресії російської федерації вносять суттєві корективи в комунікативну стратегію мовців. Такі незворотні зміни провакують появу інноваційних слів і значень, запозичення та асиміляцію іношомовних лексичних одиниць, що відображають нові потреби українського суспільства в спілкуванні. Результати дослідження показують, що велика кількість поповнення українського словника (хоча й неформального на цей момент) пов'язана з англійсько-українськими мовними контактами.

Ключові слова: мовні контакти, запозичення, словотворення, неологізми.

Неспровокований (широкомасштабний) напад російської федерації на український народ і державу Україна провакує незворотні зміни в усіх сферах життя українського суспільства. Комунікативний вектор не є винятком, адже щоденно зазнає опосередкованого втручання. Основний засіб комунікації – мова, яка є напрочуд чутливою до суспільних змін, тим більше, якщо ці зміни спричинені несправедливою загарбницькою війною російської федерації проти України. Відповідно до цього, наукова реакція на процеси творення нових слів, що забезпечують і вимоги суспільства, і вимоги мови, має бути швидка та комплексна.

Однією з наймогутніших стимулів мовних змін є контактування мов. Під час війни різні верстви населення вступають у політичні, економічні, культурні, дипломатичні, військові стосунки з населенням іншої країни. Відповідно до цього, контактування мов може зумовити такі процеси, як: 1) запозичення лексики і фразеології; 2) зміни в словотворі. Так, тільки за останні місяці війни у результаті таких процесів українська мова запозичила численну кількість іношомовних слів, переважно з англійської мови. Справедлива оборонна війна України проти агресії російської федерації не лише змусила багатьох співвітчизників перейти на українську мову як основну мову спілкування у побуті чи робочих відносинах, а й спровокувала справжню хвилю словотворення.

Українці реагують на жорстоку дійсність неологізмами, вчать нові поняття й надають звичним словам нового значення. Яскравим прикладом мовних змін слугує напрацювання міні словничка, поки що, неформального. Академічна норма просто не встигає за над швидким плином часу, і тому велика кількість слів, яка використовується сьогодні українцями, досі залишаються «неформальними». Проте, вони не є менш функціональними чи менш зрозумілими у слововжитку, адже виникли й набули актуального змісту в останні місяці, і без яких вже важко уявити нашу з вами щоденну комунікацію. Наприклад, у загальному слововжитку проскакують нові глузливі прізвиська для окупантів чи повітряних тривог, українці дібрали слова на позначення героїзму ЗСУ.

Останніми місяцями істотно збагатилась передусім воєнна лексика, яка стосується війни, й військова, безпосередньо пов'язана з військом. Мовці, а з ними й мова, швидко адаптувалися до появи нових слів. Слід виокремити лексико-семантичну групу, до якої відноситься слова на позначення зброї.

Тобто наші улюблені байрактари, джавеліни, хаймарси, назви військової амуніції, вироблені в Сполучених Штатах Америки у взаємодії з іншими країнами тощо, що ми запозичили з англійської мови та асимілювали у нашій вербальній взаємодії, є відмінним результатом англійсько-українських мовних контактів. Новоутворені дієслова, наприклад, байрактарити і джавелінити (з англ. Javelin – дротик) сприймається українцями як варіант позначення знищення ворога у правильному контексті та правильній «гостинності». Принагідно варті уваги слова «заенлоїти», «застінгерити», котрі, аналогічно відповідаючи наслідкам знищення окупантів з відомих керованих ракет, зенітно-ракетних комплексів чи протитанкових ракетних комплексів, могли би бути використаними також [3].

Іншомовні слова англійського походження, які стали рідними для України, набувають додаткових конотативних та прагматичних значень, наприклад «Гарпун», яке є зряддям у вигляді списа на довгому тросі, що використовується для полювання на великих морських тварин та риб, вживається також для позначення ракет морського призначення і стали ключовим фактором у захисті узбережжя Чорного моря у війні. Старлінк (англ. Star – зірка, link – зв'язок) – це платформа супутникового інтернету компанії SpaceX, яка належить американському бізнесмену Ілону Маску, а тепер використовується українцями як звичне слово на позначення інтернет зв'язку. Звичайно, не можливо оминати лексему лендліз (англ. lend-lease, від lend – давати в борг і lease – здавати в оренду) – загальна назва системи надання одними країнами-союзницями по антигітлерівській коаліції іншим країнам-союзницям військової техніки, зброї, боєприпасів, спорядження, сировини, продовольства та послуг. Походить від назви закону США від 11 березня 1941, згідно з яким уряд мав право на умовах позики-аренди поставляти зброю, боєприпаси, спорядження тощо державам, чия оборона у роки війни визнана життєво важливою для безпеки США [2]. Проте, це ще одне слово, яке додатково відображає сто днів боротьби, дипломатії й підтримки, адже було ухвалене на сотий день війни.

Незворотні зміни англійсько-українських мовних контактів відображені й в англійській мові. В онлайн-словнику англійської сленгу Urban Dictionary з'явилося дієслово *Ukrained* – «зукраїнити». Автори такої лексичної одиниці описують значення нового слова як таке, що коли ти окупант – і вторгаєшся в країну, а у відповідь отримуєш приниження на глобальному рівні, наприклад: «Росія була зукраїнена». Ще одне значення, яке отримало це дієслово – це отримати поразку, недооцінивши суперника.

Загалом, лексичні одиниці на позначення загарбницької війни російської федерації проти України акумулювали в собі весь спектр емоцій українців до агресора. Основним результатом англійсько-українських мовних контактів є творення та запозичення нових слів в українській мові, і навпаки. Запозичені лексичні одиниці вживаються у прямому значення, однак набувають додаткового прагматичного значення у комунікації, а творення нових

лексичних одиниць відбувається переважно у військовій термінології, все частіше проникаючи у слововжиток пересічного українця.

Список літератури

1. Гриценко С. Мовні інновації російсько-української війни 2022 року. Вісник київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. № 2(32), 2022. С. 9 – 13. file:///C:/Users/klient/Downloads/103-Article%20Text-161-1-10-20220909.pda
2. Енциклопедія сучасної української мови: веб-сайт. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=54236 (дата звернення 01.11.2022).
3. Кремінь Т. Новітні сленгізми – неологізми – мовне віддзеркалення війни: веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-povitni-slengizmineologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> (дата звернення 01.11.2022).
4. Морі Є. Як війна породжує нові слова: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/266840-bajraktariti-j-cornobaiti-ak-vijna-porodzue-novi-slova/> (дата звернення 01.11.2022).

УДК 811.161.3'373:821.161.3.09 - 1

Шандригось Анастасія
магістрант
Тернопільський національний
педагогічний університет ім. В. Гнатюка
anastasiashandrigos@gmail.com

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОДНОЯДЕРНИХ РЕЧЕНЬ У РОМАНІ «ДВАНАДЦЯТЬ, АБО ВИХОВАННЯ ЖІНКИ В УМОВАХ, НЕПРИДАТНИХ ДО ЖИТТЯ» ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

У дослідженні виявлено та описано одноядерні речення, взяті у романі «Дванадцять, або Виховання жінки в умовах, непридатних до життя» Ірен Роздобудько. З'ясовано структурні та семантичні особливості одноядерних синтаксичних конструкцій. Визначено їх роль у репрезентації індивідуально-авторської мовної картини світу письменниці.

***Ключові слова:** одноядерне речення, означено-особове речення, неозначено-особове речення, номінативне речення, безособове речення.*